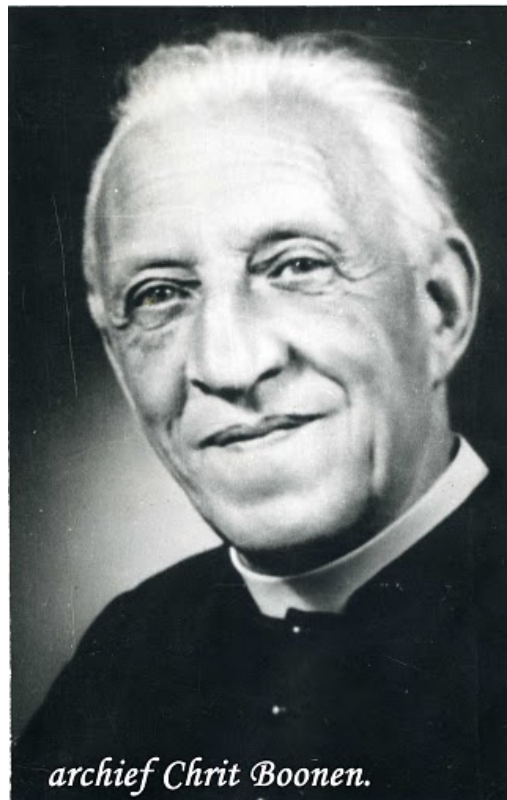

Samenvatting Oorlogsanekdotes Tweede Wereldoorlog van Patricius Cramer

Pestoar in 't Pejjerlandj
1937 tot 1955

Bron: Boek Patricius Cramer 1888-1955
Auteur: Dr. Antoine Jacobs

Patricius Cramer

Wereldoorlog 1940-1945 in het Peijerlandj

Tigertank bij beschadigde kerk Pey

Brief Nederlandse Bisschoppen:

Zoals overal in Nederland las Pastoor Cramer op 26 juli 1942 de brief van de Nederlandse bisschoppen voor, waarin scherp werd geprotesteerd tegen de discriminatie en deportatie van joodse medeburgers. Hij las de brief voor in de wetenschap dat een groep Duitsers, docenten en studenten die tijdelijk ondergebracht waren in de abdij van Lilbosch, in die kerk zat. Een deel van hen verliet uit protest de kerk. Overigens werd als represaille tegen het bisschoppelijk schrijven, een aantal tot het katholicisme bekeerde joden opgepakt en direct naar concentratiekampen afgevoerd. Onder hen bevonden zich Edith en Rosa Stein die vanuit de karmel te Echt werden gedeporteerd.

Cramer is voor het voorlezen van deze brief niet vervolgd.

Oorlogsjaren Algemeen:

- Cramer zorgde ervoor, dat twee joodse kinderen en twee meisjes uit den Haag onderdak vonden bij families in Pey.
- In hoeverre hij iets wist van de illegaliteiten in Echt, Pey, Koningsbosch en elders is onbekend. Het lijkt twijfelachtig dat hij niet geweten heeft dat zijn kapelaan Römken ingeschakeld was bij de hulp aan geallieerde en ander illegaal werk. Cramer bezocht – louter omwille van zijn tabak? – regelmatig hoeve De Horst, dat als doorgangshuis voor geallieerde piloten diende.
- Toen op de Slek een bom viel op het hoenderhok van boer Slangen en alle kippen doodde, ging Cramer er heen om de man op te beuren en hij beloofde hem 40 nieuwe kippen te kopen.
- Op 17 oktober 1944 ging Cramer op de fiets door Pey om de mannen te waarschuwen voor een op handen zijnde razzia. Iemand herinnert zich dat ze juist bezig waren een varken te slachten, toen vanaf het erf geroepen werd: “Maken jullie dat je wegkomt het is razzia tijd, die Grüne Polizei is al op St. Joost”. Buiten stond pastoor Cramer: “Ik ga verder want ik moet nog anderen waarschuwen”, en weg was hij. Veel mannen werden opgepakt die dag maar niemand uit Pey.
- Een mevrouw herinnert zich het volgende voorval uit de winter 1943/1944
Mijn moeder was al geruime tijd ziek en er werd gevreesd voor haar leven. Als zij zou overlijden, zou vader met drie kinderen achterblijven. Het zag er dus niet goed uit voor ons gezin. Het duurde maanden, voordat moeder weer aan de beterende hand was; het was oorlogstijd en de middelen waren schaars.
Pastoor Cramer kwam geregeld op bezoek. Op een dag gebeurde het volgende:
Hij kwam het huis binnen met een brede glimlach. Hij zei dat hij “iets” voor moeder bij zich had. Natuurlijk ging de hele belangstelling meteen uit naar dat “iets”; dat “iets” bleek een halve fles miswijn!
“Hier die is voor jou”, zei de pastoor, “dit zal je goed doen, hiervan knap je zeker op, wij doen wel wat zuiniger aan in de H.Mis, en Onze Lieve Heer zal ons dat vast niet kwalijk nemen”. En moeder knapte inderdaad op, tot vreugde van het hele gezin.

Evacuatie op 7 november 1944 :

- In augustus en september 1944 zag iedereen reikhalzend uit naar de komst van de Geallieerden, die aan een onstuitbare opmars bezig waren. Zo leek het althans. De Duitsers bleken echter taaiere tegenstanders dan werd verwacht. Bovendien waren Amerikanen, Britten en Canadezen enigszins buiten adem geraakt door hun snelle optrekken. Hun opmars stakte rechts van de Maas bij Susteren.
- Op 7 november 1944 diende de gemeentes Susteren en Echt, later ook Linne en Maasbracht, op last van de Duitse militaire autoriteiten geëvacueerd te worden. Zo’n 25.000 mensen vertrokken naar elders met zoveel mogelijk van hun hebben en houden in koffers en ook op (hand)karren met zich meevoerende. Ook Pey en de bijbehorende buurtschappen werden vrijwel helemaal geëvacueerd. Alleen de huizen ten noorden van de Houtstraat en het Hingen hoefden niet ontruimd te worden. Burgers die voor de Duitsers van nut waren zoals de bakker, de slager, de dokter moesten eveneens blijven.

- Een groot deel van de Peyenaren strandde in het Hingen en vonden er zo goed en zo kwaad als het ging onderdak. Pastoor Cramer vond onderdak bij de familie Theunissen aan de Echterstraat 21. Hij had een lift gekregen van een andere groep evacués die met een ventwagen die zij zelf trokken en duwden, op weg waren naar St. Joost. Cramer mocht als geestelijke op de bok zitten
- In de koestal van Theunissen werd een noodkerk ingericht. De mis celebreerde hij aan een lange tafel. Biecht werd gehoord op een stoel in de hoek van de “kerk”.
- De levensomstandigheden waren echter niet best. Er was gebrek aan kleding, dekens, voedsel en brandstof. De geestelijken deden, wat zij konden om de nood te lenigen. Pastoor Cramer fietste rond met een tuitje om bij de boeren in de omgeving melk op te halen. Gezinnen met kleine kinderen kregen dan gratis melk.

Oorlogsjaren algemeen vervolg:

- Hij sprak ook mensen aan om geld te geven. Op die manier werd hij doorverwezen naar de vice-president van de Vincentiusvereniging J. Rooyakkers die ambtenaar was van de belastingdienst. In de brandkast van het belastingkantoor te Echt lag 25.000 gulden. Met gevaar voor eigen leven haalde Rooyakkers dat geld en leende Cramer 10.000 gulden om de geëvacueerde gezinnen te ondersteunen. Na de oorlog werd het geleende geld terugbetaald.
- Onder gevaarlijke omstandigheden bracht hij overledenen naar het kerkhof van Pey of Echt. Voor een jong kind dat op Nieuwjaarsdag 1945 gestorven was liet hij een kistje maken, dat hij na de Engelenmis in de noodkerk persoonlijk naar Pey droeg. (zie het verhaal verderop in deze bloemlezing) Bij een granaatinslag in het huis van Vergoossen (in 't Böske) kwam Cramer vanuit de Echterstraat aangesnelnd om geestelijk bijstand te verlenen.
- Groot was de vreugde toen het uur van de bevrijding was aangebroken. In Pey was dat op 19 januari 1945 en Hingen een dag later. In beide plaatsen was hevig gevochten. De geallieerden werden met enthousiasme ontvangen. Pastoor Cramer bleef echter waakzaam. Toen twee meisjes een lift werd aangeboden in een militair voertuig, greep hij in. Hij trok een van de meisjes uit de wagen en gaf haar een oorvijs.

Bevrijdingstroepen hoek In de Planten - Hoogveldsweg

- Toen na de bevrijding de mensen naar hun verwoeste en deels geplunderde huizen terugkeerden, organiseerde pastoor Cramer in het patronaat een soort ruilbeurs. Alle vreemde spullen die men in zijn huis aantrof konden daar worden aangeboden om hun weg naar de rechtmatige eigenaar te vinden.
- Pastoor Cramer was tevens betrokken bij de Hulp Aktie Rode Kruis (HARK), woordspeling was (Hulp Aan Rijke Kennissen), die noodlijdenden van kleding en voedsel voorzag.
- Voor elk gezin en met name voor de grotere gezinnen, was het tijdens en direct na de Tweede Wereldoorlog zeer moeilijk om het hoofd boven water te houden. Altijd was er wel iets dat gekocht moest worden: kleren, schoenen en natuurlijk eten. In een bekend groot gezin was er niet altijd voldoende geld om alles te kopen. Pietje uit dat gezin was al een hele tijd niet op school geweest en pastoor Cramer had hem dan ook gemist in de catechismusles. Nadat hij op een dag op school zijn lessen had gegeven, stapte hij op zijn fiets en reed naar het huis van Pietje. Direct bij binnenkomst vroeg hij de moeder van Pietje, wat er met haar zoontje aan de hand was; hij was niet aanwezig op school en hij had hem al een tijdje in de catechismusles gemist. "Meneer Pastoor ik zal het maar eerlijk zeggen" zei moeder "ik heb maar een paar schoenen voor mijn zoontjes Jantje en Pietje, daarom komt Jan wel naar school, maar Pietje al een tijdje niet meer". "Niet te geloven" zei de pastoor tegen de moeder, "Zeg me dat dan eerder, vanmiddag om vier uur kan Jantje schoenen komen afhalen in de pastorie". De moeder heeft daarna nauwelijks nog schoenenproblemen gehad. Het vervelende is wel dat Pietje, omdat hij zo lang verzuimd had, dat schooljaar is blijven zitten.
- Het is een bekend gegeven dat pastoor Cramer vooral tijdens de oorlog de mensen probeerde te helpen, als dat nodig en ook mogelijk was. Op een gegeven dag kwam Pastoor bij ons binnen met een aantal paren klompen. De klompen die pasten mochten wij houden. Dan hadden we weer een tijdje iets aan de voeten en konden we weer met droge voeten naar school. Het was winter en in het ven, waar nu de speeltuin Hingen is, stond water en dat water bevroor. Het was een mooie ijsbaan, waarvan wij op onze klompen dankbaar gebruik van maakten. Klompen zijn namelijk glad van onder en glijden voortreffelijk. Maar de volgende dag kwam pastoor Cramer 's middags kijken bij het ven en wat deed hij, hij verbood degenen die klompen aanhadden nog verder te "slidderen" Ze moesten maar leer onder de klompen slaan. Voor hem was het zaak dat die klompen niet te vlug stuk gingen.
- Op 18 januari 1945 kwamen de tanks vanuit de Jorisstraat de Wilhelminalaan op en toen bevond Peter Joseph Coonen zich in het huis Wilhelminalaan 23 (vanwege de oorlog heette de Wilhelminalaan toen Lindelaan). Peter Joseph Coonen en zijn echtgenote waren daar tijdelijk gehuisvest op verordening van de plaatselijke Ortskommandant. Vanuit Hingen werd er door de Duitsers geschoten op de oprukkende geallieerde troepen. Daarbij ontplofte een Duitse granaat achter de Amerikaanse tanks en werd Peter Coonen, die zich thuis bevond geraakt door enkele granaatscherven. Dit kostte hem zijn leven. Zijn zoon Alphons Coonen is direct naar het Hingen gegaan om pastoor Cramer te waarschuwen. Dit alles vond plaats tijdens de laatste stuiptrekkingen van de Duitsers op het Hingen rond 18/19 januari 1945.

Pastoor Cramer heeft toen in het bijzijn van onder andere wethouder Frans Monsieur, de drager, die tevens de handkar duwde waarop de lijkist stond, en als enige van de familie, Fons Coonen, (de overigen waren geëvacueerd in Beesel en Baarlo), Peter Joseph Coonen op het Echter kerkhof begraven. Hij werd begraven in een door de fa van Montfort, uit de Wijnstraat, gemaakte kist.

Rond de sobere begrafenisstoet vielen de granaten her en der, afgeschoten door terugtrekkende Duitsers. Fons Coonen heeft vaak de woorden van pastoor Cramer geciteerd: "Kóm jóng, weer loupe door, ós gebeurtj niks".

Specifieke gebeurtenissen in de Oorlogsjaren:

Een ouderpaar verteld het volgend verhaal:

- Op 5 oktober werd een tweeling bij ons geboren. Het waren twee jongetjes. Ze waren allebei niet sterk. Op 29 oktober 1944 stierf één van hen. Het anderen kindje was ook ziek, had evenals zijn broertje de "stuipen". In het Limburgs genoemd "de begaovingen". (Een kinderziekte met aanvallen van bewusteloosheid) Op 1 januari 1945, dus Nieuwjaarsdag, kwamen Duitse vliegtuigen terug van de laatste bombardementen. De benzine was (bijna) op in Duitsland en de vliegtuigen vlogen heel laag over. Gesteld kan worden ze vlogen akelig laag over en ze maakten een hels kabaal, waarvan jong en oud sterk onder de indruk kwam. Alle huizen trilden in hun voegen. De situatie was abnormaal. Ik zat op een stoel met het kindje op mijn arm. In verband met dat kabaal rende ik, met het kindje op de arm, naar buiten. Even later kreeg het kindje weer een stuipaanval. Deze overleefde het niet. Met reanimeren (slaan) was in dergelijke gevallen nog wel eens wat te bereiken, maar ik voelde dat het deze keer echt menens was. Het kindje was dood.

Dezelfde dag nog, kwam Pastoor Cramer. Hij regelde een kistje (bij Minus Vergoossen aannemersbedrijf op het Hingen). Hij kwam zelf het lijkje afleggen en twee dagen later droeg hij de Engelenmis op bij Theunissen op de Echterstraat te Hingen, waar toen in de stal de Peyer kerk was ingericht.

Het was evacuatietijd en niemand mocht verder dan de molen van Bosmans, ongeveer gelegen waar nu de Kasteelweg en de Theresiastraat bij elkaar komen. Ging je verder, in de richting van de kerk, dan was je op verboden gebied.

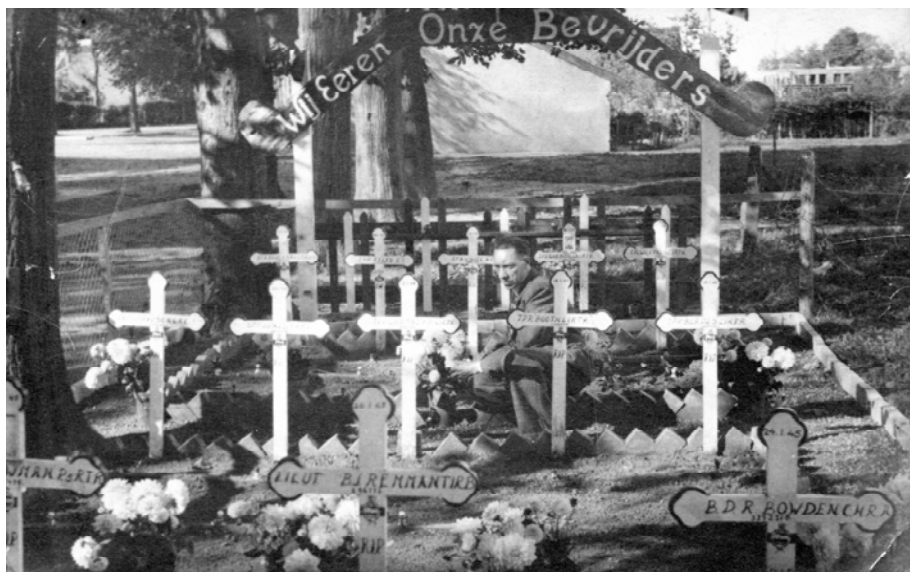
Na de engelenmis mocht dus niemand mee naar het Kerkhof, Pastoor had dit vooraf al medegedeeld. Toen hij de Mis had opgedragen ontdeed hij zich, naast het altaar, van de misgewaden Hij ging vervolgens naar het tafeltje waar het kistje opstond, pakte het vast en droeg het statig voor zich uit, bijna in paradepas, naar buiten. De kerkgangers liepen de rillingen over het lijf.

Pastoor vervolgde te voet zijn weg met het kistje op zijn arm naar het kerkhof te Pey en heeft er voor gezorgd dat het kindje nog volwaardig werd begraven. Hij heeft de familie hier naderhand van in kennis gesteld.

Passages uit het verhaal Mia Maessen over het barre laatste oorlogsjaar:

- Gedurende de gehele oorlog bewees pastoor Cramer dat hij een ware herder en leider voor zijn parochianen was. Hij waarschuwde bij op handen zijnde razzia's en hielp mensen onderduiken. Veel van deze activiteiten zijn nooit echt geopenbaard. Tijdens het laatste barre oorlogsjaar, heeft Pey pas echt begrepen wie pastoor Cramer was. Hij sjuowde dag en nacht voor zijn geëvacueerde parochianen, vanuit zijn eigen evacuatie adres bij Tant Marie Theunissen aan de Echterstraat op het Hingen.

Wij waren in Posterholt geëvacueerd, dus ben ik niet betrokken geweest bij de vreselijke dingen die zich in Pey voor en tijdens de bevrijding hebben afgespeeld. Na de bevrijding toen ik weer terug was in Pey, lag Pey volledig in puin; de kerk was grotendeels verwoest; de torenspits was er af geschoten. De mensen druppelden voor en na weer terug in hun kapot geschoten huizen. Ook toen was Cramer, naast het militaire gezag en de Geallieerden, de enige die de ontredde bevolking weer op de rails probeerde te zetten. Zo organiseerde hij in Pey een ruilbeurs voor alle vermiste, of gestolen, of door elkaar gehusselde meubels, kachels en klein huisraad. Iedereen kon de "vreemde" spullen, die mensen na hun thuiskomst in de huizen vonden, naar het Patronaat brengen, zodat de rechtmatige eigenaren hun bezittingen weer enigszins terug kon vinden.

Kerkhof Schilberg januari 1945

Passages uit het verhaal van Agnes Vergoossen - Peters:

- Op een zomerse zondagmiddag zaten we met zijn allen aan het middagmaal, toen vader ons, vooral de oudsten, belangrijk nieuws te vertellen had: "Luister eens kinderen, mijnheer Pastoor is hier geweest en heeft gevraagd of wij genegen waren om enige arme stadskinderen onderdak te verschaffen?"

Later bleek dat het ging om twee Haagse meisjes en een joodse jongen. Mijnheer Pastoor zei dat we dan een heel goed werk deden. Wij kinderen waren het er helemaal mee eens en keken er vanaf die zondag reikhalzend naar uit, wanneer ze zouden komen.

Eindelijk was het zover. Kapelaan Römken bracht twee meisjes Tonnie en Nellie bij ons thuis en zorgde voor allerlei noodzakelijke dingen. De kapelaan plaatste de kinderen op de meisjesschool aan de Houtstraat.

Er werd ook een foto gemaakt waarop al onze kinderen en de twee meisjes samen opstonden.

Er verstreek weer enige tijd en de bedreigingen door de bezetter namen steeds brutere vormen aan. Pastoor Cramer was er weer eens en vroeg of er niet een joodse jongen bij zou kunnen? Vader en moeder waren van mening dat dit moest kunnen. Waar er negen aan tafel zitten kan ook nog een tiende bij. Als dat kind in een kamp terecht komt is dat duizend maal erger. Onze drie jongens hadden een vriendje erbij, Pietje alias Tokkie Smit.

In oktober 1944 beval de bezetter dat alle mensen van Pey, de Sleek, Echt en Susteren moesten evacueren m.i.v. 6 november daaropvolgend. Op het Hingen waren alle huizen overvol met mensen op de vlucht. Bij ons thuis leefden toen twaalf gezinnen. Vooral de vijf bakkerijkelders waren erg in trek.

In verband met de kritieke voedselvoorziening was bij ons thuis regelmatig overleg, waarbij ook pastoor Cramer zijn inbreng had. Ook de boeren werden ingeschakeld. Het grote harmonium van de kerk werd in de bakkerij ook veilig gesteld .

De St. Joosterweg stond in brand, 20 jan 1945

Het werd 18 januari 1945. Het einde van de boze oorlogsdroom kwam in zicht. Pey en het Hingen werden bevrijd, op respectievelijk 19, 20 en 21 januari 1945..

Onze hele familie overleefde de oorlog. De hemel zij dank. Ook pastoor Cramer en de drie Hollandse kinderen bleven ongedeerd.

De vruchtbare samenwerking tussen mensen die elkaar vertrouwden, was niet vergeefs geweest. Pastoor Cramer speelde daarbij een grote, omdat hij mensen in zijn omgeving wist te motiveren, vooral omdat hij zelf altijd voorop ging en onvoorwaardelijk bereid was om te helpen waar hij kon.

Aanvullende gegevens die verstrekt zijn door Wil Theunissen over het verblijf van Pastoor Cramer op zijn evacuatieadres op de Echterstraat te Hingen.

Granaatinslag in het “domein” van Pastoor Cramer:

- Het was een van de laatste dagen voor de bevrijding, het zal zijn geweest 19 of 20 januari 1945. De gevechten vanuit Hingen richting St. Joost waren in volle gang met tanks, kanonnen, granaten, vliegtuigen en infanterie. Een van de weinigen die het “Sperrgebiet” mocht verlaten was Pastoor Cramer voor het uitoefenen van zijn functie van herder van de parochie Pey. Hij maakt hiervan ondanks de gevaarlijke omstandigheden tot op het laatst nog gebruik van om mensen te helpen waar het maar even kon. Zo ook voor de zieke kinderen die in de Pastorie van Pey waren ondergebracht en daar verzorgd worden, o.m. door Zuster Secundine, wijkverpleegster van het Groene Kruis. Hij zorgde ervoor dat er regelmatig melk bij deze kinderen kwam en klopte hiervoor ook nooit tevergeefs aan bij de boeren van 't Hingen en omgeving. Zo ook op die bewuste 19 of 20 januari 1945; hij had een kan melk gekregen van de familie Theunissen waar hij mee naar de Pastorie onderweg ging. Buiten was het erg glad en hij maakte een schuiver, waardoor de kan melk uit zijn handen viel en de inhoud op het wegdek terecht kwam. Toen was goede raad duur want hij wist dat er op hem gewacht werd. Wil is toen naar de overburen gegaan de familie Moors en heeft daar een nieuwe kan melk gekregen waarmee Pastoor Cramer op weg ging, waarschijnlijk iets voorzichtiger. Het granaatvuur werd steeds heviger, maar hij had een grenzeloos vertrouwen in “de Voorziening Gods” en vervolgde zijn weg. Volgens Wil zal hij ongeveer vijf minuten onderweg zijn geweest toe de woning van de familie Theunissen een voltreffer kreeg die dwars door het dak precies terecht kwam in de werkruimte van de Pastoor. Indien hij aanwezig was geweest zou hij dit waarschijnlijk niet overleefd hebben. Aangezien het dak flink beschadigd was moest dit uiteraard gerepareerd worden, zodat de Pastoor zijn belangrijke werk kon blijven uitvoeren. Onder leiding van Sjang Laumen, evacu e, is direct met de reparatie gestart. Onder beschutting van een tank, waar Wil en enkele companen achterliepen richting St. Joost om bij Oom Sef Theunissen materialen op te halen voor de reparatie. Deze woonde in de bocht van de St. Joosterweg tegenover de Bergstraat. Nadat de tankbemanning de situatie richting St. Joost in ogenschouw hadden genomen keerde de tank terug naar de Echterstraat en voegde zich bij zijn colonne. Van de nood werd een deugd gemaakt en de houten daklatten en kepers werden op de tank gelegd en zo vervoerd naar de Echterstraat. Later besepte men pas in welke levensgevaarlijk situatie men had verkeerd. Dakpannen en stropoppen waren nog voorradig en zo werd de dakreparatie uitgevoerd en in zo'n tempo dat het euvel bijna verholpen was toen Pastoor van zijn “missie” terugkeerde. Het eerste wat hij deed nadat hij het verhaal gehoord had was een dankwoord naar “boven” richten. Of hier sprake was van een wonder of een toevaligheid moge men zelf bepalen.

Hoogmis op zondag:

- Hiervoor werd bij de familie Ramakers (Frits de Keizer) de schuur ingericht omdat het aantal bezoekers aan de H.Mis op zondag niet ondergebracht konden worden in de noodkerk bij de Theunissen .

Privé Biecht:

- Pastoor Cramer nam ook de privé biecht af in zijn werkkamer, dezelfde als die van de granaatinslag. Hier werd veel gebruik van gemaakt. Zelfs een Duitse soldaat kwam langs om te biechten. Hij had een geweer bij zich en hij zich realiseerde dat dit in de biechtruimte niet getolereerd zou worden vroeg hij aan Wil om dit voor hem in bewaring te nemen. Wil legde het geweer in een bed dat door een gordijn was afgescheiden. Toen de soldaat terugkwam en zag dat Wil het geweer niet meer bij zich had schrok hij enigszins en vroeg waar het geweer gebleven was. Het antwoord was: "Das Gewehr schläft" en de Duitser keek erg verbouwereerd, maar Wil hielp hem snel uit zijn verbazing door het gordijn voor het bed uit te trekken. De Duitse soldaat kon dit wel waarderen maar en merkte bij zijn vertrek nog op: "Sie haben eine sehr guten Pfarrer, maar dat wisten we op het Hingen en in Pey allang.

Spreekuur dokter Heinrichs, huisarts:

- De werkkamer van Pastoor werd ook gebruikt door dokter Heinrichs die daar dagelijks zijn spreekuur hield. Van hem was bekend dat hij geen oorlogsheld was en erg bang was bij granaatvuur of ander oorlogsgeweld. Zo ook op een dag toen hij met een patiënt bezig was die zich tot op zijn onderbroek na ontkleedt had, toen het luchtalarm ging. Hij stopte gelijk met zijn onderzoek en vluchtte richting kelder, terwijl de patiënt riep en ik dan, omdat hij niet in zijn onderbroek de kelder in durfde vluchten. Antwoord was kom maar mee naar de kelder en anders laat jij je maar in je onderbroed doodschieten.

"Heiligschennis":

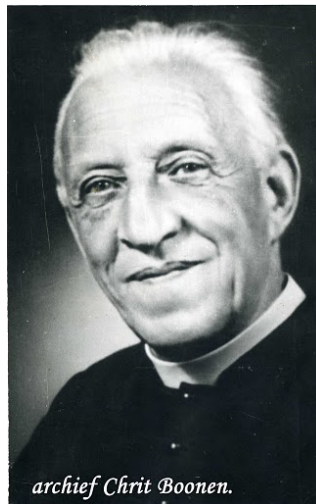
- Tijdens een misviering was eens een klein incidentje. Zoals de ouderen onder ons wel weten was het aanraken van gewijde voorwerpen, zoals kelk e.d. uit den boze. Maar wat geschiedde; bij het klaarmaken van het altaar stiet Pastoor tegen en kelk die omver viel en de deksel dreigde op de stenen vloer te vallen. In een schrikreactie van een jong meisje, dat kort bij het altaar zat, "prikte" zij de deksel om beschadiging te voorkomen. In plaats van een complimentje kreeg ze te horen dat ze dat niet had mogen doen, omdat leken geen gewijde voorwerpen mochten aanraken. Ze was nogal beduusd door deze reactie. Maar het was Pastoor Cramer eigen om spontaan te reageren overeenkomstig zijn eigen opvattingen.

Tot zover het aangrijpende resumé en aanvulling, dat wij met dank voor de toestemming, graag plaatsen op :

- a. de site van "Pejjerlandj" van Thei Golsteijn, en**
- b. toevoegen aan de oorlogsverhalenbundel van René Rutten**

Ter afsluiting nemen we de legendarische woorden op, waarmee Deken Linssen Pastoor Cramer typeerde, bij diens begrafenis en die bij Tante Neske Maessen - Slangen in het geheugen gegrift staan:

“Die harde werker, de zwoeger Gods en Vader der Armen”

Pestoor Cramer 1888-1955

Begrafenis pastoor Cramer 19 april 1955

Bron: Boek Patricius Cramer 1888-1955

Auteur: Dr. Antoine Jacobs

Foto's: Chrit Boonen

©: copyright “Oorlogsverhalen WO II in het Pejjerlandj”
Hingen, juli 2010